

KR. SVEUČ. BIBLIOTEKA
U ZAGREBU

159458

AVILA

HRVATSKE DIONIČKE TISKARNE

U

MOSTARU.

MOSTAR.

TISAK HRVATSKE DIONIČKE TISKARNE.

1899.

PRAVILA

HRVATSKE DIONIČKE TISKARNE

U MOSTARU.

Obćenite ustanove.

Članak 1.

Firma društva glasi:

„Hrvatska dionička tiskarna u Mostaru“.

Društvo je ovo dioničarsko društvo u smislu trgovačkog zakona za Bosnu i Hercegovinu; sjedište mu je u Mostaru, a ustrojeno je na neopredjeljeno vrijeme, t. j. dok glavna skupština ne zaključi, da se ima društvo razići.

Članak 2.

Svrha je društva nabava tiskarne i vođenje tiskarskih poslova, te osnivanje knjižarnice i vođenje svih knjižarničkih poslova. (§ 283. toč. 5. trg. z.)

Članak 3.

Sve zakonito ili po ovim pravilima propisane objave društva moraju se obavljati obnarodovanjem u novinama „Osvitu“.

Članak 4.

Temeljna glavica iznosi 25.000 kruna i sastoji se od 500 dionica (akcija) po 50 kruna, koje se ne mogu dalje dieliti.

Temeljna se glavica može povisiti na 100.000 kruna u 2000 dionica po 50 kruna.

U ovom slučaju pripada dioničarima pravo prvenstva za nabavu novih dionica prema broju starih dionica, što se u posjedu svakoga pojedinoga dioničara nalaze.

U koliko ne budu dioničari nove dionice kupili u roku, što ga opredijeli ravnateljstvo, zametnut će se nova subskripcija.

Članak 5.

Odmah kod upisa valja uplatiti 25 % nominalne vrijednosti upisanih dionica u ime jamčevine, da ima potpisatelj ozbiljnu nakanu sudjelovati u dioničarskom poduzeću. Osim toga dužan je svaki potpisatelj, poslije obavljene subskripcije i poslije obdržane konstituirajuće glavne skupštine, no svakako prije upisa društva u trgovački registar, uplatiti daljnjih 40 % od nominalnoga iznosa svake pojedine upisane dionice (§ 164., toč. 3. trg. z.). Ostatak valja uplatiti u roku od 2 mjeseca počevši od onoga dana, u koji bude u zvaničnim novinama objelodanjen upis društva u trgovački registar. U tom roku opomenut će ravnateljstvo dužnike na izplatu tri puta u zapečaćenim listovima i u novinama, opredijeljenim za obave društvenih poslova (čl. 3), da svojoj dužnosti udovolje.

Zadnji put opomenut će ih ravnateljstvo barem 4 nedjelje prije, nego će izteći dvomjesečni rok.

Dioničar, koji u tom roku ne udovolji svojoj

dužnosti, gubi sva prava dioničarska kao i do sada uplaćeni iznos, koji propada u korist rezervnog fonda (čl. 33, toč. 3.).

Članak 6.

Kad potpisatelj uplati jamčevinu, izdat će mu se privremenica (medjutomna dionica, interim-akcija) na njegovo ime glaseća, na kojoj će se bilježiti daljnje uplate.

Privremenice mogu se prenieti na druge samo onako, kao što je u ovim pravilima određeno za dionice (§ 179. trg. z.). Čim bude cijela nominalna vrijednost dionice uplaćena, izdat će se dionica sa kuponima uz povratu privremenice, no svakako tek poslije objave upisa društva u trgovački registar (§ 165. trg. z.).

Članak 7.

Dionice glase na ime, te će se upisati njihov broj i svota, pak ime, prebivalište i stališ dioničara u društvenu knjigu dionica.

Dionice mogu se prenieti na drugoga, no mora na to predhodno pristati ravnateljstvo jednoglasno.

Članak 8.

Prenos dionica obavlja se naledjem (indosament) te se mora prijaviti ravnateljstvu, predloživ ujedno naledjenu već dionicu u svrhu prepisa u društvenoj knjigi dionica.

Za taj prepis platit će novi vlasnik pristojbu od 2 for. 50 novč.

Prema društvu bit će samo onaj kao vlasnik dionice legitimovan, tko je kao takov upisan u društvenu knjigu dionica.

Društvo je, istina, ovlašteno, da izpituje istinitost naledja i pravovaljanost prenosa, no nije na to obvezano.

Članak 9.

Ako se izgubi privremenica ili dionica, izdat će se nova, čim ona, koja je izgubljena, zakonitim putem ništetnom proglašena bude (§ 413. gr. p. p.).

Članak 10.

Svakom dioničaru pripada razmjeran dio imovine društvene i dobitka (pravo na dividendu) prema ustanovama ovih pravila i trgovačkog zakona (§§ 169. i 171. trg. z.).

On jamči za obveze društva samo nominalnim iznosom svojih dionica, što je ustanovljen ovim pravilima (§ 174. trg. z.).

Organizacija društva.

Članak 11.

Društvo uredjuje svoje poslove

1. glavnom skupštinom,
2. ravnateljstvom i
3. nadzornim viećem.

O glavnoj skupštini.

Članak 12.

Prava, koja imaju dioničari u poslovima društva, vrši ukupnost dioničara u glavnoj skupštini.

Djelokrug je glavnoj skupštini:

1. birati ravnateljstvo i nadzorno vieće, riešavati od službe članove jednoga i drugoga organa te izdavati absolutorij ravnateljstvu i nadzornom vieću;
2. pregledavati godišnje račune, ustanovljivati bilanciju i zaključivati o razdiobi čistog dobitka;
3. sklapati zajmove preko 1000 for.;

4. sklapati kartelne pogodbe s drugim kojim poduzećem;
5. sniziti ili povišiti temeljnu glavniceu;
6. odobriti izdatke, koji prema proračunu po nadzornom vieću izpitano prelaze svotu od 1000 for.;
7. ustanovljivati broj činovnika i sluga te maksimum njihovih plaća;
8. ustanovljivati, da li će članovi ravnateljstva dobivati plaću i polagati jamčevinu te u kojem iznosu;
9. odlučivati o tom, da li se ima dati članovima ravnateljstva i nadzornog vieća te plaćenom osoblju društva nagrada i u kojem iznosu;
10. odobriti poslovni red, što ga sastavi ravnateljstvo;
11. odlučivati o sjedinjenju s inim društvom (fuzija);
12. preinačiti pravila i promieniti predmet poduzeća, u koliko predmet nije preuzet iz društvene osnove (prospekta);
13. zaključiti o razpustu društva i postaviti likvidatore;
14. viećati i zaključivati o predlozima dioničara za poboljšanje i unapredjenje društvenog poduzeća i o svim protiv posloводства i polaganja računa povenim pritužbama.

Zaključci pod brojem 5, 11 i 12 važe tek onda, kad ih odobri zemaljska vlada.

Članak. 13.

Redovitu glavnu skupštinu treba da ravnateljstvo sazove po izteku svake poslovne godine u sljedeća tri mjeseca.

Osim toga može ravnateljstvo u svako doba sa-

svakom izvanrednom glavnoj skupštini, ako se na njoj ne raspravlja.

Razmatranje mora i svako druga glavna skupština sazvati i održati od 8 dana, ako se planom zavlači stao ili stavovi, koji zastupanje najmanje dionici daju nominalno glasanje, osim ako ujedno raspravlja (stavovi cod) i vanjske stvari (§ 138. stg. 2.).

I vanjske stvari može sazvati glavna skupština, kada prigodnom svoja poslovanja opamti, da je razmatranje izdala takovih akcija, koje se protiv zakona ili društvenih pravila, da se je na ovim društva propustilo nešto učiniti ili da se učinite takove akcije, a kojih društvo mora napuniti šteta a svojim gospodarskim prilikama (§ 139. stg. 2.).

I onda, ako se zaključi glavna skupština, mora se u svako druga sazvati izvanredna glavna skupština.

Poslije se mora najmanje 14 dana prije, navodeći društvo red, njeno i vrijeme početka, u novinama (čl. 3.) objaviti.

O drugim poslovima, koji nisu bili sačinjeni u objavi sa sazivanjem glavne skupštine, može se, istina, po pozivu glavne skupštine riješiti, no zaključivanje o istima ostaje poslije zatvorene ili otvorenoj glavnoj skupštini.

Istina je samo predlog stavljen u glavnoj skupštini, da se sazove izvanredna glavna skupština.

Budu li u glavnoj skupštini zastupani svi dionici, onda se može zaključivati i o predmetima, koji nisu u pozivu sačinjeni.

Članak 14.

Svaki dionik ima pravo, da učestvuje u glavnoj skupštini.

Prije od jedne dionice daje pravo na jedan glas u

glavnoj skupštini; ipak ne može imati puna dionica
više od deset glasova, već kad bi i imao više od 10
dionica.

Glasovanje se punomoćnomu davaljumu ja, ne
punomoćnici moraće biti dionici.

Za svu glavnu vijesti općenit, za istovrsto i
povrat ostale vijesti zastupnici, određeni zakonom,
odnosno dionikom pravo linu (staviti), predstaviti sa svog
gospodstva, već kad oni i ne budu dionici (§ 147. trg. z.)

Članak 13.

Da može glavna skupština zaključiti, potrebno
je, da u svojoj vlastitoj mjeri $\frac{1}{4}$ dionica, koji u
svoje ime ili kao punomoćnici ili zastupnici drugih dionica
reprezentiraju $\frac{1}{4}$ dionica.

Da se zaključak stvori u posebnju temeljne glav-
nice iznad mjere u čl. 4., stavci 2. određene, a pre-
izaci pravila i predmeta poduzeća i o raspustu ili sjed-
injenju (fuziji) društva, potrebno je pak, da učestvuje
barem polovica dionica i da bude zastupana polovica
dionica.

Ako glavna skupština kroz 2 sata poslije odre-
đenog početka ne može stvoriti zaključke, onda treba
do 15 dana savrati druga glavna skupština sa jednakim
dnevnom redom, koja može stvoriti zaključke bez obzira
na broj zastupanih dionica i dionica.

Članak 16.

Glasovanje u glavnoj skupštini biva ostmeno a
odlučuje nadpolovična većina glasova.

O posebnju temeljne glavnice iznad mjere u
čl. 4., stavka 2. određene, o preizaci pravila i pred-
meta poduzeća, o raspustu ili sjedinjenju društva

može se odlučiti samo većinom od $\frac{2}{3}$ glasova u glavnoj skupštini zastupanih.

Kad su glasovi na jednako podijeljeni, onda odlučuje glas predsjedatelja.

Izbori bivaju pismeno glasovnicama; svaki dobiva toliko glasovnica, koliko glasova reprezentira.

Pri izborima odlučuje relativna većina glasova; kad su glasovi na jednako podijeljeni, odlučuje uži izbor, a kad se ne bi postigla i pri užem izboru relativna većina, onda odlučuje kocka.

Članak 17.

Glavnoj skupštini predsjedava ravnatelj, a kad je ovaj zapriečen, I. podravnatelj, a kad je i ovaj zapriečen, II. podravnatelj.

Ako su sva trojica odsutna ili ako se odriču predsjedništva, onda bira glavna skupština sama sebi predsjedatelja.

Glavna skupština bira jednoga perovodju, dva glasovatelja za ovjerovljenje zapisnika (verifikatori), koji su ujedno skrutatori za izborne čine.

Zapisnik, što ga perovodja treba da sastavi i u knjigu zapisnika o glavnim skupštinama upiše, valja da sadržava broj prisutnih dioničara i broj dionica po njima zastupanih te zaključke i izborne rezultate; on se ima do 8 dana dogotoviti, a podpisati ga imaju predsjedatelj, perovodja i ovjerovitelji.

Taj se zapisnik mora odmah predložiti okružnom sudu u izvoru ili u ovjerovljenom prepisu.

Ravnateljstvo.

Članak 18.

Ravnateljstvo sastoji se od 3 člana, t. j. ravna-

telja, I. i II. podravnatelja, koje bira glavna skupština na 3 godine dana.

Oni ne treba da budu dioničari. Članovi ravnateljstva, koji nisu dioničari, položiti će eventualnu jamčevinu u gotovom, uložnim knjižicama ili vrijednostnim papirima, ako su pako dioničari, u dionicama.

Članovi ravnateljstva, koji po izteku jedne izborne periode izstupe iz ravnateljstva, mogu se opet izabrat za sljedeću izbornu periodu.

Članak 19.

Ravnateljstvo treba da se konstituiru u roku od 8 dana iza izbora. Do konstituiranja vodi dosadašnje ravnateljstvo poslove na dalje.

Članak 20.

Ravnateljstvo zastupa društvo prema spoljašnosti, upravlja vaskolikim prometom društva i odlučuje konačno o svim poslovima, koji nisu izključivo pridržani glavnoj skupštini.

Ravnateljstvu pripada napose:

1. zastupati društvo pred sudom i izvan suda;
2. potpisivati firmu na taj način, da se pod rieči „*Hrvatska dionička tiskarna u Mostaru*,” koje je tko bilo napisao ili štampao, ravnatelj ili jedan od podravnatelja potpišu;
3. sazivati redovite i izvanredne glavne skupštine;
4. vršiti zaključke glavne skupštine;
5. upravljati vaskolikim imanjem društva, držati ga u evidenciji, voditi poslove društva brigom uredna trgovca i nadzirati rukovanje poslovima, u koliko to pripada činovnicima društva

6. bditi nad tim, da se redovito vode knjige o poslovanju društva;

7. predlagati glavnoj skupštini godišnji račun, bilanciju i predloge o razdiobi čistog dobitka, proglasiti javno bilanciju i godišnji izvještaj najmanje 8 dana prije glavne skupštine, no bilanciju mora svakako prije izpitati i pregledati nadzorno vijeće (§ § 208. i 229. trg. z.);

8. imenovati, suspendirati i otpuštati činovnike, radnike i sluge društva i odredjivati im plaću;

9. sklapati zajmove do 1000 for.;

10. u svim važnim poslovnim i društvenim prilikama po mogućnosti nastojati, da se ništa ne provede, dok se ne sasluša nadzorno vijeće (§ 211. trg. z.) U takovim prilikama mora ravnateljstvo da k sebi pozove u sjednicu sve članove nadzornog vijeća; ovi ne glasuju, ali moraju svoje mnijenje staviti u zapisnik;

11. izraditi poslovni red pa ga predložiti glavnoj skupštini na odobrenje.

Članak 21.

Ravnateljstvo obavlja poslove, koji po pravilima nisu doznačeni njegovim pojedinim članovima, u sjednicama, no ono može takodjer na vršenje pojedinih poslova ili pojedinih vrsta istih odrediti jednoga ili više svojih članova.

Ravnatelj saziva sjednicu po potrebi, no svakako barem jedanput u mjesec dana.

Da može ravnateljstvo u svojim sjednicama zaključivati, potrebno je, da budu prisutna sva tri člana ravnateljstva.

Ravnateljstvo odlučuje u sjednicama većinom glasova.

Kad su glasovi na jednako podijeljeni, odlučuje glas ravnatelja.

O razpravama valja voditi zapisnik, koji će pisati svi članovi ravnateljstva.

Članak 22.

Ravnatelj vodi poslove ravnateljstva, on je za održavanje pravila i poslovnog reda odgovoran.

On se ima starati za upise i promjene u trgovačkom registru, kano i predlagati po zakonu propisane izkaze, popise i druge uredovne spise oblastima (§§ 163, 164, stavka 3, 192, 196, 208, 217, 218, 223, 224, 225, trg. z.). Kad je ravnatelj spriečen, prelaze njegova prava i dužnosti na prvoga, a kad je i ovaj zapriečen, na drugoga podravnatelja. O tom se imadu odmah obavijestiti oba podravnatelja.

Članak 23.

Tok posloводства uređuje se u pojedinostima naročitim poslovnim redom, što ga ravnateljstvo ima sastaviti, a glavna skupština potvrditi.

Poslovni red valja naročito da ustanovi i postupak pri primanju i odplaćivanju tudjeg kapitala i glede rukovanja društvenim novcima u obće.

Članak 24.

Članovima ravnateljstva može glavna skupština podijeliti nagrade za njihovo nastojanje oko procvata poduzeća i za probitačno djelovanje u korist društva.

Gotovi izdatci, što ih članovi ravnateljstva čine u korist društva, naknadjuju im se odmah.

Nadzorno vieće.

Članak 25.

Nadzorno vieće sastoji se od četiri člana, koje glavna skupština bira između dioničara na jednu godinu dana.

Izstupivši članovi mogu se iznova birati.

Članovi ravnateljstva ne mogu u isto doba biti članovima nadzornog vieća.

Nadzorno vieće organizuje se odmah po izboru, izabравši između sebe predsjedatelja.

Funkcije članova nadzornog vieća smatraju se kao počastne službe.

Članak 26.

Što je određeno u čl. 21. i 24, to u istom smislu važi i za nadzorno vieće, no s tim izuzetkom, da se nagrada članovima nadzornog vieća ne smije nipošto sastojati u razmjernom dielu čistog dobitka (§ 209. trg. z.).

Članak 27.

Nadzorno vieće ima zadatak, da bdije nad poslovođstvom ravnateljstva u svim granama uprave.

Nadzorno vieće ima pravo, da se o svim poslovima obavješćuje i da knjige, pisma i blagajnicu u svako doba pregleda.

Nadzorno vieće dužno je godišnje račune, bilanci i predloge o razdiobi čistog dobitka izpitati i o tom glavnoj skupštini svake godine izvješće podneti.

Nadzorno vieće ima sazvati glavnu skupštinu u slučajevima u čl. 13. označenim.

Bilancija, rezervni fond i zaključne ustanove.

Članak 28.

Poslovna je godina jednaka kalendarskoj godini po gregorijanskom kalendaru.

Prva poslovna godina počinje od dana, u koji bude u zvaničnim novinama objavljen upis društva u trgovački registar i svršava dne 31. prosinca iste godine.

Članak 29.

Koncem svake poslovne godine treba račune o upravi društvenog imetka i rada završiti, obću inventuru preduzeti, podpuni izkaz aktivâ i pasivâ sastaviti i bilanciju izvoditi.

Bilanciju treba sastaviti i izpitati po propisu § 214. trg. z. i po trgovačkom običaju.

Članak 30.

U račun o prihodu treba upisati sve na poslovnu godinu odpadajuće dohodke društvenog imetka i rada te ako bude iz prošle godine nerazdijeljenog ostatka u čistom dobitku, i njega.

U račun o razhodu spadaju naprotiv svi tečajem poslovne godine učinjeni troškovi, ubrajajući i one, koji pristoje za radove u toku poslovne godine izvršene ali još neplaćene i za nabavke dobavljene ali još neplaćene, zatim dospjeli zajmovi, odnosno dospjeli obroci zajmova i kamate od zajmova, gubitei, na poslovnu godinu odpadajući porezi i drugi javni danci, kao i godišnje premije osiguranja.

Najposlije treba u račun o razhodu stavljati toliko % od vrijednosti tipografskih prema (tipi i ma-

kine), koliko odgovara faktičnom njihovom iztrošenju, i 20 % od vrijednosti ostalog inventara kao manjak u vrijednosti tih predmeta, koji je upotrebom u tečaju poslovne godine nastao.

Članak 31.

Suvišak, koji preostaje od prihoda, odbivši razhod, čini čist dobitak.

Od tog čistog dobitka odbit će se najprije eventualne nagrade (čl. 12.).

Suvišak, koji preostaje po tom u prve tri godine, treba u cijelosti pripisati rezervnom fondu.

Poslije valja od dotičnog suviška iznos, što ga odredi glavna skupština, najmanje pak 10 % dodavati rezervnom fondu.

Po tome razdijeliti će se ostatak dioničarima kao dividenda. No glavna skupština može također jedan dio čistog dobitka ili sav čisti dobitak drugim svrhama namieniti ili na račun iduće poslovne godine prenieti.

U dividendi učestvuju sve dionice jednakim iznosima.

Članak 32.

Ako pri sastavljanju računa razhod prelazi prihod, onda nastavša razlika sačinjava manjak poslovne godine.

Taj manjak valja u prvom redu odpisati iz rezervnog fonda.

Ako pak rezervni fond ne dostizava, da se pokrije manjak ili ako nema rezervnog fonda, onda treba manjak ili još nepokriveni ostatak istog od svih dionica u jednakim dielovima odpisati.

U posljednjem slučaju nemaju dioničari prava na dividendu, te će se suvišak (čl. 31) dotle upotreb-

ljavati u naknadu odpisa od dionica, dok dionice opet dostignu prvotni nominalni iznos (§ 171. trg. z.). Ovdje označena svrha, u koju će se obratiti čisti dobitak, ima prednost pred svim u čl. 31. spomenutim načinima, kako se isti upotrebljava.

Članak 33.

Rezervnog fonda svrha je, da pokrije manjak, ako bi u kojoj poslovnoj godini razhod nadmašio prihod.

Rezervni fond sastavlja se:

1. od suvišaka čistog dobitka po ustanovama čl. 31;
2. od pristojaba za prepis dionica (čl. 8);
3. od svih drugih dohodaka, kao darova, zapisa i t. d. (čl. 5).

Prinosi u rezervni fond prestaju, kad ovaj dostigne iznos od 50 % temeljne glavnice; no čim rezervni fond spadne izpod ovoga iznosa, moraju se opet prinosi pripisivati rezervnom fondu, dok ovaj dospije do one svote.

Rezervni fond zaračunava se napose i upotrebljava se na poslove, koje vodi društvo prema ovim pravilima.

Članak 34.

Glavna skupština, koja zaključi razpust društva, valja u isto vrieme da bira i likvidatore i da odredi njihov poslovni red s obzirom na propise ovih pravila. Ako bi nadzorna oblast razpustila društvo, onda nadležni sud treba da odredi likvidatore.

Članak 35.

Parbe iz odnošaja društva spadaju pred redoviti sud.

Članak 36.

Društvo stoji pod nadzorom vlade prema ustanovama §§ 240. do 243. trg. z.

Naročito pripada vladi pravo, da jednoga povjerenika u sve skupštine i sjednice izašilje. Stoga ih treba najmanje 24 sata prije održavanja mjestnoj oblasti prijaviti, označiv ujedno dnevni red.

Zemaljska vlada ima pravo, da ukine ureda radi ili na pritužbu kojega dioničara zaključke i odredbe društva, kojima se vriedjaju zakoni, naredbe, pravila ili ustanove, dane povodom osnivanja društva.

Ces. i kralj. zajedničkom ministarstvu pripada najposlie pravo, da odluči o razpustu društva s razloga, navedenih u §. 241. trg. z.

Broj 275.

Ova su pravila odobrena odpisom visokog ces. i kr. zajedničkog ministarstva u Beču od 6. marta 1899. broj 292.

Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu

u Sarajevu, dne 9. marta 1899.

Za poglavicu zemaljske vlade:

Gragjanski doglavnik:

K u t s c h e r a.

R 2015/13415